

LIBRARY
NOV 14 1984
STATE HISTORICAL SOCIETY
OF WISCONSIN
MADISON

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXIII Nr. 15

KETVIRTADIENIS, LIEPOS [JULY] 21, 1983

KAINA 25 c.

KASDIEN

PJAUNA SAVE APIE ŠVIETIMĄ JEIGU NESUSITARS NARKOMANIJA

Kad fermeriai nepriaugintų per daug kukurūzų, anksčiau valdžia jiems už paliktus dirvonuoti laukus mokėdavo pinigais. Dabar, pagal naują programą PIK, mokės kukurūzais, kurie valdžios supirkti kainų palaikymui nebetelpa sandėliuose.

Bet štai, trąšų ir žemės ūkio mašinų pramonės tūzai beveik alarmuoja. Farmeriai paliktiems dirvonuoti laukams nepirks trąšų, negadins mašinų. Trąšų ir žemės ūkio mašinų gamyba mažės, reikės paleisti iš darbo darbininkus.

Tai pavyzdys, kaip kapitalistinės gamybos sistema pjauna save.

Faktas yra faktas, kad Amerikoje švietimas apleistas. Vien tik Illinois valstijoje iš keturių suaugusių žmonių vienas yra beveik beraštis. Yra atsitikimų, kad bedarbis, nors ir baigęs vidurinę mokyklą, bet nemoka užpildyti nedarbo kompensacijai gauti aplikacijos. Daug amerikiečių mano, kad Hawaii yra užsienio šalis ir t. t.

Tarytum, švietimas turėtų būti pirmoje vietoje. Bet kur tau! Bilijonai ir bilijonai dolerių eina ginklavimuisi, o švietimui tik trupiniai. Kalifornijoje, San Jose miesto mokyklų distrikto trustistai paskelbė bankrotą, Čikagoje švietimo taryba vos tik laikosi, ir taip yra daug kur kitur.

Jeigu švietimo padėtis nebus taisoma, tai labai galimas daktas, Amerikai su Pentagonu teks nusigyventi taip, kaip nusigyveno viduramžių ispanai su kariauna, buvusią tada pajėgiausia pasaulyje.

Ženevoje vyksta derybos dėl strateginės ginkluotės apribojimo. Jeigu iš derybų niekas neišeis, tai rudenio JAV Vakarų Europoje pradės išdėstyti savo raketas Persing taip, kaip yra susitarta su NATO sąjungininkais.

Vakarų Vokietijos taikos šalininkų sąjūdžiams koordinuoti komitetas jau sako, prieš JAV raketų išdėstymą bus pravesta tokia kampanija, kokios Vakarų Vokietijos istorija neatmena. Be abejo, kitose šalyse taikos šalininkai irgi nesėdės sudėję rankas: sostinėse kils masinės antikarinės demonstracijos, protestai, piketai.

Kaip atrodo, Vakarų Europoje dėl tų raketų išdėstymo gali kilti triukšmingas ružu.

Sumit, N. J., Fair Oaks ligoninės tyrinėtojai susekė, kad apie 5 milijonai amerikiečių yra rimtai užsikrėtę narkomanija. Ir būdingiausia, kad dauguma jų yra baigę kolegijas, apie 30 metų amžiaus žmonės, turintys mažiausia \$25,000 pajamų per metus. Vadinasi, ne

PIONIERIŠKA VASARA

Šią vasarą respublikoje pionierių stovyklose pailsės 193 tūkstančiai pionierių ir moksleivių.

80 moksleivių, o taip pat Kauno statybos tresto vaikų šokių liaudies ansamblio "Kalvelis" dalyviai praleis vasaros atostogas VDR, Erfurto apygardos Tomo Miuncerio pionierių stovykloje.

Respublikoje Statybos ir statybinių medžiagų pramonės darbininkų profsąjungos B. Grigo ir Vietinės pramonės ir komunalinių buitinių įmonių profsąjungos "Trimito" pionierių stovyklose ilsės 150 BAM-o statytojų vaikų. Taip pat respublikoje pabuvos per 200 moksleivių iš LLR.

"Komjaunimo tiesos" korespondentas pabuvojo respublikos ryšių darbuotojų profsąjungos "Ryšininko" pionierių stovykloje. Čia, prie Neris, šią vasarą trims pamainomis poilsiaus per 750 moksleivių.

Stovyklautojų laukia įdomi programa, — pasakoja stovyklos viršininkė, Vilniaus 42-osios vidurinės mokyklos pedagogė Margarita

kokie biedniokai.

Kaip sako tyrinėtojų direktorius Dr. Mark S. Gold, kokainu užsikrėtusiems per dieną jis kaštuoja nuo \$100 iki \$1,000. Kai pristinga pinigų, nebepaiso parduoti savo automašinas ir netgi namus, kad tik gautų kokaino.

Sveikai galvojant, būtų daug protingiau tautą gelbėti nuo narkomanijos, negu pilti milijonus daugnacionalinių korporacijų interesų gelbėjimui Centro Amerikoje.

Jungtinis Centras Politinėms studijoms apskaičiavo, kad Amerikoje baltosios rasės žmonės tris kartus turtingesni už juodosios rasės žmones.

Kaip taisyklė, kur daugiau skurdo, ten daugiau vagiavimų, apiplėšimų, užpuolimų. Todėl nenuostabu, kad kriminalinių nusikaltimų daugiausia papildoma juodveidžiai ne dėl to, kad jie juodos spalvos, o kad skurdžiau gyvena už baltosios spalvos žmones.

S. J. Jokubka

Kazbekova. — Vyks susitikimai su karo veteranais, aplankysime partizanų bazę Rūdninkų miškuose, bus surengta pionierių draugovės sueiga "Lietuvos pionieriai", taip pat vakaras, skirtas Marytės Melnikaitės žuvimo 40-mečiui. Veiks interklubas, dalyvausime dainų festivaliuose. Ir, be abejo, pionierių laukia turininga sportinė programa — vaikai laikys PDG normas mokysis plaukti.

T. Zebrauskas

Kaip moko vokietukus istorijos

Aštuntokas Tomas (15 metų): "Girdėjau, kad Hitleris siūsdavo žmones į dujų kameras. Kaip ir kodėl nacistai atėjo į valdžią, nežinau. Šito nesimokėme"; devintokė Kristina (15 metų): "Apie Hitlerį nieko nežinau"; jų vienmetis Kurtas, užuot atsakęs, žavėdamasis perpasakojo turinį revanšistinio kino filmo "Steineris — geležinis kryžius", liaupsinančio fašistinio vermachto nusikaltimus; 16-meis Michaelis atsakė smulkiai: "Hitleris buvo karo nusikaltėlis. Jis siuntė į koncentracijos stovyklas komunistus, socialdemokratų, profsąjungų aktyvistus. Hitleris sukurstė Antrąjį pasaulinį karą, kurio metu TSRS ir jos sąjungininkai sutriuškino fašizmą... Iš kur šitą žinau? Ne, mokykloje to nesimokėme. Šitai išgirdau iš Pasipriešinimo dalyvio".

Nepasakysi, kad Vakarų Vokietijos mokyklose nedėstoma istorija. Šis dalykas yra mokyklų programoje, išleisti ir vadovėliai. Tačiau kokie?

Štai J. Ditricho ir autorių kolektyvo knyga "Istorijos klausimai", kurią išleido leidykla "Hiršgraben ferlag". Skyrelvie apie fašizmą ir karą irodindėjama, kad "TSRS su Vokietija yra vienodai kaltos dėl to, kad kilo karas". Knygoje išdėstyti faktai iškraipyti, viskas apvers-ta aukštyn kojom, dvelkia antitary-

Trumpai

— Čikagoje priskaitoma apie 33,000 vadinamų pabėgėlių iš savo kraštų, daugiausia iš Centro Amerikos. Gvatemaliečių ir salvadoriečių, sakoma, net patrigubėjo.

— Detroito miesto meras Coleman A. Young įvedė mieste paaugliams komendanto valandą, kad gatvėse po 10 val. vakaro be rimto reikalo nesirodytų gatvėse.

— Amerikai su užsienio prekyba yra nelabai kas. Numatoma, kad šiemet deficito turės apie \$70 bilijonų.

— Didieji fermeriai vis sparčiau "suryja" mažesnius. Pavyzdžiui, Illinois valstijoje nuo 1975 iki 1981 metų didieji mažųjų "surijo" daugiau kaip 6,000.

— Apie 500 moterų netoli Romulus, N. Y., įsigyjo 52 akrų farmą, kur ketina įkurti palapinių miestelį kovai prieš branduolinį ginklą.

— Laikraščio "Sun-Times" laikraščių skyriuje Tom Kost rašo, jog mes labai daug rašome apie religijos priespaudą Tarybų Sąjungoje, bet kad Turkijoje dar didesnė, tylime. Girdi, Istambulyje Graikų Ortodoksų buvo apie 100,000, dabar beliko vos apie 5,000.

biškumu. Stengiamasi padaryti angelais ne tik Anglijos ir Prancūzijos imperialistinius sluoksnius, pastūmėjusius Hitlerį į karą prieš Tarybų Sąjungą, bet ir švelniai apibūdinti vokišką fašizmą. Nutylima, kad nacistai užgrobė valdžią padėdant monopolijoms ir finansinei oligarchijai.

Siame vadovėlyje nėra nė žodžio apie Tarybų Sąjungos išvaduotojos misiją, apie daugybę aukų, kurias patyrė tarybinė liaudis pergalės prieš fašizmą vardan.

VFR populiarus ir liūdnai pagarsėjęs mokyklinis istorijos kursas "Ostkunde" ("Rytų studijos") tokio atviro revanšistinio pobūdžio, jog kadaise kai kuriose VFR žemėse jį buvo uždrausta dėstyti. Tačiau Bavarijoje, kurioje valdo užkietėjęs antikomunistas ir aršus "šaltojo karo" apologetas Francas Jozefas Strausas, "Ostkunde" ligi šiol labai gerbiamas.

Visa tai vyksta šiandieninėje VFR, nors šalies oficialieji sluoksniai tikina visuomenę, jog "baisioji praeitis seniai pasitraukė".

"Rudosios" ideologijos, kurią neonacistai atvirai skelbia mūsų šalyje, nuodai ypač pavojingi jaunajai kartai. Dauguma vaikų ir merginų nežino, kaip ir kodėl fašizmas atėjo į valdžią Vokietijoje, kas jį prieš pusę amžiaus rėmė ir kam jis šiandien naudingas, — neseniai buvo pasakyta VFR anti-fašistų sąjungos — asmenų, persekiotu nacizmo laikais, susivienijimo pareiškime.

A. Grigorjevas

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly [659-780]

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Jam šlama tėviškės beržai

Visa širdimi mylėjo Lietuvą Antanas Bimba. Ištusus septynis dešimtmečius būdamas toli nuo Tėvynės, jis visą laiką gyveno savo gimtojo krašto žmonių džiaugsmams ir rūpesčiams. Ne kartą lankydamsis Tarybų Lietuvoje, jį sveikino lietuvių tautos pasirinktą naują socialistinio gyvenimo kelią, matė didžiules permainas respublikos miestuose ir kaimuose. Ir paskutinis Antano Bimbos troškimas buvo amžinam poilsiui sugrįžti į gimtinę.

Vykdydama savo vyro valią, urną su Antano Bimbos palaikais į Tarybų Lietuvą atvežė jo gyvenimo draugė ir bendražygė Ilzė Bimbienė. Iškilminga laidotuvių ceremonija įvyko birželio 3 dieną.

Nuotraukoje: Prie urnos su Antano Bimbos palaikais Rokiškio kultūros rūmuose.

Rokiškio kultūros rūmų salė. Ant aukšto postamento gėlėse — urna. Prie jos vainikai nuo Lietuvos KP Centro Komiteto, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo, respublikos Ministrų Tarybos, visuomeninių organizacijų, artimųjų. Nenutrūkstamu srautu eina ir eina žmonės, nulenkdami galvas šviesiam savo krašto sūnaus atminimui. Liejasi gedulinga muzika, keičiasi garbės sargybos.

13 valanda. Urna su Antano Bimbos palaikais išnešama iš salės. Automobilių virtinė pasuka Panemunėlio kapinių link. Čia prie paminklinio akmens su bronziniu Antano Bimbos bareljefu įvyko gedulo mitingas.

Nuotraukoje: Rokiškyje, prieš išvykstant į Panemunėlį.

Mitingą pradėjo "Tėviškės" draugijos prezidiumo pirmininkas Pranas Petronis. Jis priminė susirinkusiems ilgą ir garbingą Antano Bimbos gyvenimo kelią, pareiškė gilią užuojautą Ilzei Bimbienėi, visiems artimiesiems ir bendražygiams, tęsiantiems kilnų velionio darbą "Laisvės" laikraščio redakcijoje ir Amerikos lietuvių darbininkų literatūros draugijoje.

Žodis suteikiamas Lietuvos TSR žurnalistų sąjungos valdybos pirmininkui, "Tiesos" laikraščio redaktoriui Albertui Laurinčiukui.

— Redaguodamas "Laisvės" laikraštį ir "Šviesos" žurnalą, — pasakė A. Laurinčiukas, — Antanas Bimba buvo perkrautas darbu. Tačiau jis visuomet surasdavo laiko sekti įvykius Tarybų Lietuvoje, buvo nuoširdus Tarybų Sąjungos bičiulis. Daug kam iš mūsų teko su juo bendrauti — ir tada, kai jis buvo sveikas ir galingas, kaip jo gimtinėje augantis ažuolas, ir tada, kai jį prislėgė sunki liga. Tačiau visiems ir visada jis darė gilų įspūdį. Jo šviesų atminimą šventai saugosime savo širdyse.

Visas Antano Bimbos veiklos ir rašto palikimas, kuriame svarbi ir esminga vieta priklauso mokslo darbams, pelnė jam senojo Vilniaus universiteto istorijos mokslų garbės daktaro vardą, suteiktą pirmajam iš

Iš sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

ASAMBLĖJA UŽ TAIKĄ

Prahoje birželio paskutinėmis dienomis vyko pasaulinė asamblėja "Už taiką ir gyvenimą, prieš branduolinį karą". Asamblėjoje dalyvavo 3 tūkstančiai antikarinųjų judėjimų, politinių partijų, visuomeninių, moterų, jaunimo organizacijų pasiuntinių iš 140 šalių. Jie buvo atvykę į Čekoslovakijos sostinę pareikšti milijonų žmonių teisę — teisę gyventi, užkirsti kelią branduolinei katastrofai.

LENKAI PASIPIKTINĖ

Lenkijos visuomenė griežtai atmetė Vakarų Vokietijos keliamas revanšistines teritorines pretenzijas.

Didelį lenkų pasipiktinimą, pažymi laikraštis "Żečpospolita", sukėlė įžūlus kurstytojiški pareiškimai, kurie buvo padaryti Hanoveryje vadinamosios "Iš Silezijos kilusių vokiečių žemiečių draugijos" sueigoje. "Žemiečių draugijos" vadeiva H. Hapka atvirai postringavo apie "Vokietijos reicho 1937 metų sienų ribose atkūrimą", "Vakarinių ir šiaurinių Lenkijos žemių prijungimą". Būdinga, kad Miuncheno radijo stotis "Laisvoji Europa" tuojau pat pakartojo šiuos revanšistinius

samprotavimus ir dar kartą pademonstravo, kam ištikrųjų tarnauja antikomunistinių diversijų centras.

NEDARBAS ŠVEDIJOJE

Nedarbas Švedijoje tebėra labai didelis. Šalies centrinio statistikos biuro duomenimis, gegužės mėnesį Švedijoje buvo 135 tūkstančiai bedarbių. Tai — 19 tūkstančių žmonių daugiau negu tą patį praėjusių metų mėnesį. Tarp neturinčių darbo — 39 tūkstančiai vaikinių ir merginų iki 25 metų amžiaus.

PARAGVAJAUS PASIENYJE MITINGAS

Brazilijos solidarumo su Paragvajaus liaudimi komiteto iniciatyva Fos De Iguasu mieste, Brazilijos ir Paragvajaus pasienyje, įvyko masinis protesto mitingas prieš Stresnerio diktatūros represijas. Jame dalyvavo Brazilijos politiniai veikėjai, nacionalinio kongreso deputatai, taip pat Paragvajaus politiniai tremtiniai. Kalbėjusieji mitinge griežtai pasmerkė Stresnerio diktatūros terorą prieš Paragvajaus patriotus ir pareikalavo paleisti visus politinius kalinius, uždarytus režimo kalėjimuose.

Nuotraukoje: Gedulo mitinge Panemunėlio kapinėse kalba Vilniaus Valstybinio universiteto Žurnalistikos katedros docentas, literatūros kritikas Bronius Raguotis.

Gedimino Svitojaus nuotraukos

užsienio lietuvių, — kalbėjo mitinge universiteto docentas, literatūros kritikas Bronius Raguotis. Kaip mokslininką marksistą ir internacionalistą Antaną Bimbą visų pirma traukė Amerikos darbininkų judėjimo istorija. Jis labai domėjosi Amerikos lietuvių kultūros, literatūros, spaudos, visuomeninės politinės minties istorija, buvo atidus savo gimtojo krašto — Lietuvos demokratinėms, revoliucinėms tradicijoms.

JAV pažangiojo išsivijimo judėjimo veikėjas, "Laisvės" laikraščio bendradarbis Rudolfas Baranikas Ilzės Bimbienės ir visų pažangiečių vardu tarė nuoširdžius padėkos žodžius Rokiškio rajono, Tarybų Lietuvos darbo žmonėms, visiems, dalyvavusiems Antano Bimbos palaikų laidojimo ceremonijoje, įamžinusiems šviesų jo atminimą. Siandien, pasakė kalbėtojas, su Antanu Bimba simboliškai atsisveikina taip pat visi pažangieji Amerikos lietuviai ir visa Amerikos darbo klasė. Atsisveikina JAV angliakasiai, kurių kovų istoriją jis parašė, siuvėjai, kurių profsąjungos organą jis redagavo, metalistai, kurių tarpe jis dirbo, atvykęs iš gimtojo kaimo. Su Antanu Bimba atsisveikina JAV marksistai, į kurių mokslą jis inėšė žymų indėlį.

Lietuvos KP Rokiškio rajono komiteto pirmasis sekretorius Vitalijus Asačiovas kalbėjo apie tai, kad Antano Bimbos ryšiai su gimtuoju kraštu buvo visada tvirti, sušildyti žmogiško ilgesio, kupini nuoširdaus pasididžiavimo naujomis permainomis tėviškėje, laimingai ir pasiturinčiai gyvenančiais Tarybų Lietuvos darbo žmonėmis. Įamžinant šviesų savo krašto sūnaus Antano Bimbos atminimą, jo vardas suteiktas Panemunėlio vidurinei mokyklai, jo vardu pavadinta viena gražiausių Rokiškio gatvių.

Skamba "Internacionalo" melodija. Urna su Antano Bimbos palaikais įdedama į paminklinio akmens nišą ir uždengiama bronzine plokšte su užrašu:

"JAV komunistinio judėjimo veikėjas,
"Laisvės" redaktorius Antanas Bimba
1894-1982"

Panemunėlio Antano Bimbos vidurinės mokyklos moksleiviai deklamuoja eiles, prie paminklinio akmens padedamos gėlės ir vainikai. Tyliai šlama žali tėviškės beržai...

V. Petkevičienė
Vilnis, 1983 liepos 21 d.

“MAIŠTAS” LOTYŅŲ AMERIKOS BAŽNYČIOJE?

Lotynų Amerika dažnai asocijuojama su paslaptiniais inkų, majų, aetkų kultūros paminklais, su dingomais Andų viršukalnėmis, o taip pat su kruvinais perversmais, diktatoriškais režimais, pagaliau su temperamentingais ritmais ir gerais futbolininkais. Istorikui, religijotyryninkui šis žemynas primena ir tai, kad čia gyvena beveik pusė visų planetos katalikų. Ekspertai tvirtina, kad nuo šių šalių tikiųjų didele dalimi priklausys visos katalikų bažnyčios ateitis ir likimas.

Teritorija, prasidedanti į pietus nuo Rio Grandės ir tūkstančius kilometrų besitęsianti iki Ugnies žemės, šiandien vadinama “liepsnojančiu kontinentu”, “revoliucijos vulkanu”. Čia kovos su diktatoriškais režimais, su užsienio monopolijų ir savosios oligarchijos viešpatavimu, dėl nacionalinės nepriklausomybės, laisvės, demokratijos, socializmo drauge su kitais visuomenės sluoksniais dalyvauja ne tik eiliniai tikintieji, bet ir dvasininkai. Nors bažnyčios tarnų statusas žemynne tradiciškai labai gerbiamas, tačiau pažangūs kunigai kovojančiose šalyse ne tik reakcijos judomi, šantažuojami, bet ir uždromi už groty, kankinami, tremiami, žudomi.

Šiandien galima konstatuoti, kad bažnyčia kontinente per pastarąjį dešimtmetį patyrė didelę metamorfozę. Tai kelias nuo ištikimos ispanų užkariautojų ir vietinės oligarchijos sąjungininkės, svarbiausio daugelio reakcinių perversmų ramsčio, iki “maištaujančios”, revoliucinėse kovose dalyvaujančios organizacijos. Dvasininkija aktyviai dalyvauja ir naujos visuomenės kūrime, laimėjus revoliucijai, kaip, pavyzdžiui, Nikaragvoje, kurios iškovojami neatsiejami nuo Ernesto Kardenalio vardo. Žymus Lotynų Amerikos poetas, dvasininkas, naujosios Nikaragvos kultūros ministras kovą prieš Somozos režimą pradėjo ir kaip kunigas, raginantis sukilti, ir kaip poetas, kurio psalmės veikiau priminė revoliucinę nei religinę poeziją.

Faktai liudija, kad vis daugėja kunigų, apsisprendžiančių iki galo dalytis su liaudimi jos vargais ir rūpesčiais, drauge kovoti už jos siekimus. Visa tai privertė ne vieną diktatorių, stambų kapitalistą ar žemvaldį suvokti pribloškiančią tiesą: kad bažnyčia iš patikimos sąjungininkės, turtingųjų interesų gynėjos pamažu darosi “penktąją koloną”, grasinančia jų viešpatavimui. Juk jos, kaip dievo vietininkės žemėje, balso privalo klausyti (kad ir formaliai) ne tik katalikiškosios “apačios”, bet ir “viršūnės” . . .

Tačiau ryškūs dvasininkų kovos už pažangius pertvarkymus pavyzdžiai neturėtų sukelti įspūdžio, kad revoliucinės nuotaikos yra užvaldžiusios visą Lotynų Amerikos katalikų bažnyčią. Tyrinėtojai čia skiria net keturias idėines sroves. Pirmoji pelno integristinės arba konservatyviosios vardą, nes užima karingo antikommunizmo poziciją. Ji nėra gausi, tačiau turi įtakos Argentinos, Panamos, Kolumbijos, Meksikos dvasininkams. Antroji srovė — modernistinė arba centristinė, sekanti Vatikano II susirinkimo numatyto “atsinaujinimo” (aggiornamento) kursą. Ji vyrauja Lotynų Amerikos vyskupų taryboje (CELAM), taip pat Brazilijoje,

Bolivijoje, Peru, Paragvajuje ir kai kuriose kitose šalyse. Kairysis modernistų sparnas siekia palaikyti ryšius su pažangiomis jėgomis, komunistais, pritaria socialiniams pertvarkymams. Toliau eina “socialinė” arba “išsilaisvinimo teologija” (teologia de la liberacion) kryptis, kurios šalininkai — dauguma Brazilijos, Čilės, Nikaragvos, Salvadoro dvasininkų. Ir pagaliau — progresistinė arba “maištingoji” srovė, kurios atstovai orientuojasi į politinę kovą, pasisako už esmines socialines, antiimperialistines, antioligarchines reformas. Šios idėjos populiarios Argentinoje, Kolumbijoje, Peru, Čilėje, Brazilijoje ir kitur. Kairysis “maištaujančių” sparnas stoja už ginkluotą kovą, propaguoja partizaninį karą, deklaruoja savo atsidavimą socializmui. Šios kovos simboliu tapo Kolumbijos teologas, mokslininkas ir revoliucionierius Kamalis Torresas, su ginklu rankose kovėsis partizanų gretose ir žuvęs mūšyje. Lotynų Amerikoje Toreso vardas dažnai tariamas kartu su Če Gevaros vardu.

Šios suminėtos kryptys ir srovės nėra viena nuo kitos izoliuotos: kiekvienoje šalyje paprastai galima sutikti keleto arba visų platformų atstovų, tačiau jų tarpusavio jėgų santykis nėra vienodas ir pastovus.

Pastaruojų metu regione susiklostė paradoksalinė situacija: krikščionių demokratų partijos, tradiciškai turinčios nemažą įtaką daugelyje šalių, užima kur kas nuoseklesnes pozicijas, negu tų šalių bažnytinės hierarchijos viršūnės, kuri neretai skatina siekti rimtų socialinių pertvarkymų. Šią padėtį galima paaiškinti tuo, kad minėtų partijų vadovybėje vyrauja stambiosios buržuazijos atstovai, o dvasininkija daugiau susijusi su vidutinišiais sluoksniais, miesto ir kaimo darbo žmonėmis.

Didėjantis nemažos Lotynų Amerikos dvasininkų dalies socialinis-politinis radikalėjimas verčia rimtai sunerinti Vatikaną, siekiantį visiško kiekvienos nacionalinės bažnyčios paklusnumo net menkiausiai klausimais. Pastangos sutramdyti maištingąjį kontinentą ypač išryškėjo antrojoje (1968) ir ypač trečiojoje (1978) Lotynų Amerikos vyskupų tarybos konferencijoje. Antroji konferencija vyko Kolumbijoje, Medelino mieste. Ji turėjo spręsti sunkų uždavinį: nustatyti bažnyčios požiūrį į kontinento tautų kovą. Dalyvavęs konferencijos darbe popiežius Paulius VI nedviprasmiškai pasisakė prieš tikiųjų ir dvasininkų mėginimą suderinti tikėjimą su revoliucija, kviesdamas pasikliauti kantrybe ir viltimi, kad eksplotatoriai anksčiau ar vėliau patys supras ir sušvelnins išnaudojimą. Tokie samprotavimai nebuvo priimtini didelei daliai progresyviai nusiteikusių dvasininkų, reikalavusių esminių socialinių reformų. Šis nepasitenkinimas rado atspindį ir konferencijos nutarimuose, daug kur pritarusiuose dėl liaudžiai reikalingų reformų būtinumo. Trečiojoje CELAM'o konferencijoje, vykusioje Puebloje (Meksika), popiežius Jonas Paulius II, dar greičiau formulodamas savo pirmojo pozicijas, primygtinai pakvietė dvasininkiją grįžti nuo politikos prie altorių, žodžiu, atsisakyti Medeljeno konferencijos nutarimų. Tačiau atsirado svarbių bažnytinų

pareigūnų, kurie nesutiko su popiežiaus mintimis ir tai nedviprasmiškai išreiškė. Konferencija priėmė kompromisinį dokumentą, atspindintį ir bažnyčios, ir masių nuotakas, ir centristų bei konservatorių pozicijas. Visa tai riboja dokumento veiksmingumą ir leidžia jį aiškinti nevienprasmiškai. Kai kurių vyskupų nuomone, nutarimas, nors ir miglotas, ir neigiamas popiežiaus požiūris į dvasininkų dalyvavimą socialinėse kovose užtraukia ant kovotojų galvų mirtiną pavojų: diktatoriai ir reakcionieriai galės remtis “šventojo tėvo” žodžiais, teisingdami aktyvėjančių dvasininkų ir vienuolių persekiojimą ir represijas.

Taigi Lotynų Amerikos bažnyčia šiandien darosi vis rimtesnė jėga kontinento tautų kovoje dėl demokratinę ir socialinę pertvarkymų. Įvairiose šalyse randasi vis daugiau katalikiškų grupuočių, tokių kaip “Krikščionys už socializmą”, “Trečiojo pasaulio dvasininkai”, “Dvasininkai už liaudį”, kurios įsijungia į revoliucinę kovą ar padeda jai. Vis labiau plėtojasi dialogas tarp krikščionių ir komunistų. Vis daugiau bažnyčios atstovų studiuoja marksizmą ir daugelį jo teiginių laiko teisingais.

Žemyno komunistai dėramai įvertina šias naujoves. Santykiuose su bažnyčia jie laikosi vadinamosios “ištiesios rankos” politikos. Lotynų Amerikos ir Karibų baseino komunistų partijų Pasitarimo Deklaracijoje (1975) pažymima, kad dialogas tarp tikiųjų ir marksistų padeda pasiekti veiksmų vienybę kovoje su imperializmu ir fašizmo grėsme ir kloja pagrindus tvirtai sąjungai kelyje į naujos visuomenės kūrimą. Fidelis Castro yra sakęs: “Esu įsitikinęs, kad krikščionys ir marksistai-leniniečiai privalo būti strateginiai sąjungininkai (. . .) Manau, kad ši jėgų sąjunga, šių žmogų siekimų sąjunga padarys revoliuciją Lotynų Amerikoje nenugalimą”.

Marksistinė ir religinė ideologijos yra nesuderinamos jokiais aplinkybėmis — tokia marksizmo tiesa. Tačiau tai nereiškia, kad negali sutapti tikiųjų ir komunistų interesai politinių santykių srityje. Šita interesų vienybė yra atkirtis antikomunistams ir reakcionieriams, kurie įbauginti tikiųjų ir netikinių kovotojų už laisvę bendrų veiksmų, gąsdina dvasininkus komunistine ideologija. Įvairių žemyno tautų žmonės vis labiau patiria, kad visus juos, nepaisant pasaulėžiūros skirtingumų, vieniada slegia išnaudojimo našta, socialinio nelygiateisiškumo varžtai, diktatūros košmarai. Todėl marksistas, būdamas ateistas, neturi teisės “idėjiniais sumetimais” ignoruoti realaus bažnyčios vaidmens, siekiant pažangių socialinių pertvarkymų, nutylėti tų kančių, kurios kasdien tenka kovojantiems dvasiškams diktatoriškų režimų valdomose šalyse, nepastebėti jų pralieto už laisvę kraujo, paukotų gyvybių. Tikiųjų dvasininkų veikla nusipelnė didžiolių pagarbų.

Tarybų šalis sugeba įvertinti pažangių bažnyčios veikėjų vaidmenį ne tik kurio nors regiono, bet ir visos planetos problemų konteste. Tą liudija ir dvasiškams skiriamos tarptautinės premijos už taikos tarp tautų stiprinimą, ir rengiamos tarptautinės dvasininkų — taikos šalininkų konferencijos. Paskutinioji vykusį 1982 metų gegužės mėnesį Maskvoje, vadinosi “Religiniai veikėjai prieš branduolinę katastrofą”. Į ją atvyko iš devyniasdešimt šalių beveik šeši

LIETUVA PASAULYJE

Vokietijos Federatyvinėje respublikoje Baden Badene išleistas albumas, kuriame pristatoma kai kurių Tarybų Sąjungos respublikų fotografija. Spausdinami septyniasdešimties autorių 125 darbai—44 jų priklauso 23 autoriams iš Tarybų Lietuvos.

Vakarų Vokietijos spauda pažymėjo, kad raminėnės fotografijos albumas užpildo aštriai užsienyje jaučiamą humanistinės fotografijos deficitą.

Leidėjai išreiškė viltį: “Šis albumas tikriausiai padės suartėti žmonėms ir įveikti išankstinius nusistatymus”.

1983-aisiais sukanka šimtas metų nuo garsiosios italų rašytojo Karlo Kolodžio knygos apie medinį žmogutį “Pinokis” pirmosios laidos pasirodymo Italijoje. Šios sukakties proga Italijos nacionalinis “Karlo Kolodžio” fondas surengė tarptautinį ekslibrisų konkursą. Konkurso tema—knygos herojus Pinokis. Jame dalyvavo 300 įvairių šalių dailininkų, atsiuntusių 500 ekslibrisų. Tarp jų—kaunietė dailininkė Marta Valeikienė. Jai už sukurtus ir pateiktus du ekslibrisus (oforto technika) paskirta Italijos tarptautinė Pinokio premija. M. Valeikienės sukurtas ženklas dabar puoš “Karlo Kolodžio” fondo knygas bei kitus leidinius.

Karikatūristo žvilgsniu

Mes penim, o jie žinda iki soties.

šimtai taikos šalininkų, kurie atstovavo daugiamilijoninei visų kontinentų tikiųjų, trokštančių taikos Žemėje, armijai.

Tačiau grįžkime prie Lotynų Amerikos problemų. Gal tokia bažnyčios metamorfozė, tokia religinių idėjų politinė transakcija yra istoriškai naujas reiškinys, rodantis pačios jos esmės pasikeitimą? Ne, religijų istorija žino ne vieną panašų pavyzdį. Politinio protesto reiškinysis religine forma būdingas visoms tautom tam tikroje jų raidos pakopoje. Tačiau pati religijos prigimtis nėra revoliucinga. Religija pati savaime nekelia (ir negali) į kovą. Ji tik gali sudaryti sąlygas pasinaudoti tam tikrais (paprastai “ramiais” laikotarpiais neakcentuojamais) savo idėjinio turinio dalykais. Tai religinė kalba išreikšti revoliuciniai lūkesčiai ir nuotaikos, kai kitoks ideologinis judėjimas pagrindimas tuo metu negalimas.

Tačiau, kita vertus, naivu būtų priekaištauti religijai, kad ši stokoja ryškesnių revoliucinių elementų. Juk ją istorija pagimdė, kaip “paskutinę priemonę” iliuzijoms kompensuoti istoriškai sąlygotą visuomenės fizinį, dvasinį, socialinį bejėgiškumą.

Gintaras Jatkonis

Vilnis, 1983 liepos 21 d.

ENCIKLOPEDIJOS, ŽODYNAI . . .

K. Požėlos spaustuvės Kaune ofseto mašinos kloja Lietuviškosios tarybinės enciklopedijos X tomo tiražą. Paskutinį dvyliką, tomą, numatyta išleisti 1984 metais. 75,000 egzempliorių toks enciklopedijos tiražas — įspūdingas skaičius nedidelei Lietuvai.

Enciklopedijų ir specialiųjų žodynų (išskyrus kalbinius) leidyba koncentruojama Vyriausiojoje enciklopedijų redakcijoje, nors po keletą šios rūšies leidinių, labiausiai atitinkančių jų profilį, planuoja išleisti ir kitos leidyklos.

Baigus leisti šią visuotinę enciklopediją, tokio pobūdžio darbai nesibaigs. Kaip pasakoja Vyriausiosios enciklopedijų redakcijos atsakingasis sekretorius Bronius Kurkulis, planuojama išleisti artimiausiais metais anglų kalba enciklopedinį žinyną "Tarybų Lietuva", tarptautinių žodžių žodyną (jame bus paaikškinta 25,000 tarptautinių žodžių). Baigiami redaguoti naujas didelis rusų — lietuvių kalbų politechnikos žodynas, kaimo profesinėms technikos mokykloms skirtas žemės ūkio mechanizacijos žodynas.

Enciklopedijų redakcijos 1986-1996 metų perspektyviniame plane — apie 30 pavadinimų enciklopedijų, žodynų, žinynų.

Vienas svarbiausių ateinančio penkmečio leidinių yra nauja regioninė Tarybų Lietuvos enciklopedija. Tai nebus antras "Mažosios lietuviškosios tarybinės enciklopedijos" leidimas, o naujas informacinis enciklopedinis leidinys. Jo pirmą tomą numatoma išleisti 1986 metais, vadinasi, Nuo MLTE I tomo pasirodymo jau bus praėję 20 metų. Per tą laiką ne tik bus labai pasikeitęs mūsų respublikos gyvenimas, bet ir pagausės mūsų žinios, didelį žingsnį į priekį žengs mokslas. Dėl to nėra prasmės kartoti prieš dvidešimtmetį leistą enciklopediją, o reikia rengti ją iš naujo, atsižvelgiant jau į šių dienų mokslą ir kultūros lygį. Pateikti skaitytojams naujausias žinias apie visas Tarybų Lietuvos gyvenimo sritis ir bus svarbiausias šios 3 tomų enciklopedijos uždavinys.

Be regioninės enciklopedijos, numatyta išleisti nemažai svarbiausių

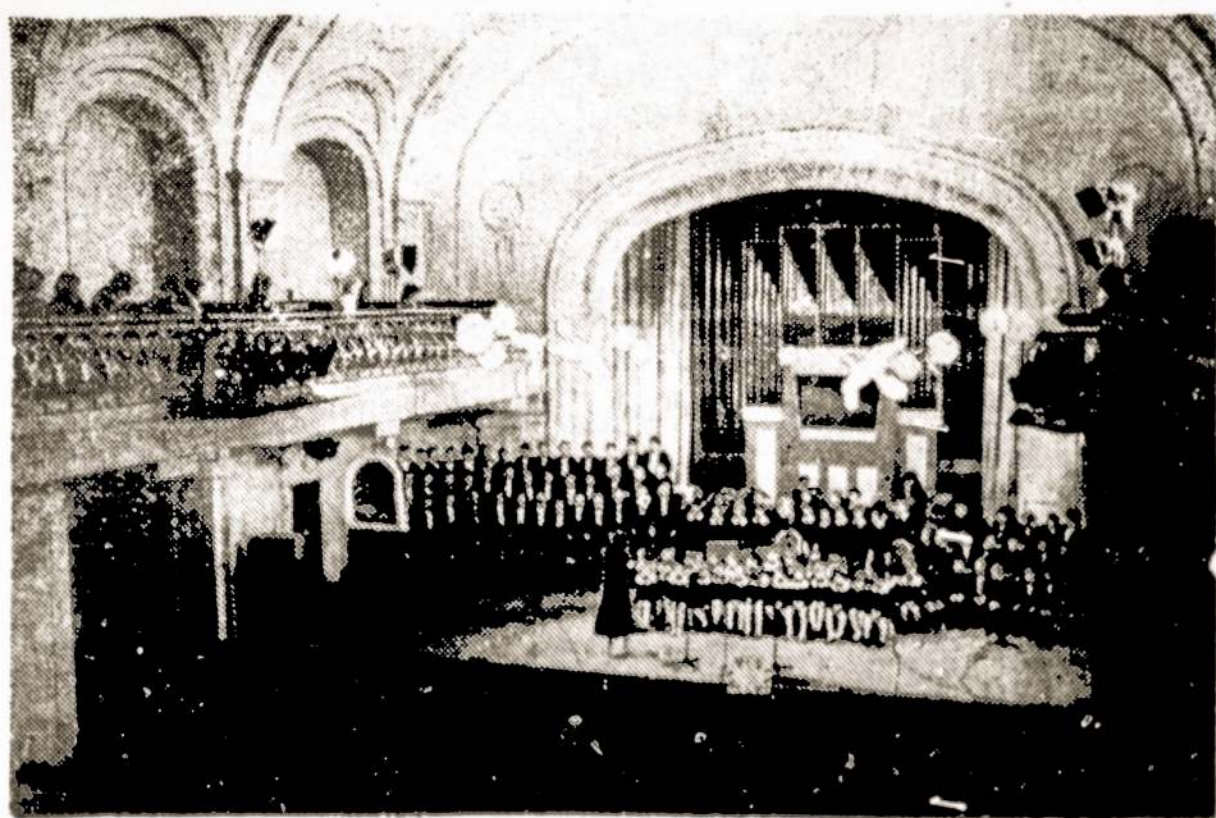
mokslo ir praktikos sričių specialiųjų enciklopedijų ir žodynų, kurių lietuvių kalba dar neturėjome. Tai fizikos, botanikos, zoologijos, technikos, žemės ūkio, medicinos, ekonomikos, pedagogikos enciklopedijos ar neciklopediniai žodynai, matematikos, chemijos, teisės literatūros ir meno aiškinamieji ar terminų tomų, skirti visų pirma specialistams ir kitiems skaitytojams, ieškantiems specialesnių tos ar kitos srities žinių. Numatoma išleisti ir labai populiarių leidinių, sakysim, 3 tomų vaikų enciklopediją, 1 tomo namų ūkio enciklopediją.

Svarbi pozicija Vyriausiosios enciklopedijų redakcijos perspektyviniame plane yra 5 tomų Lietuvos TSR istorijos ir kultūros paminklų sąvadas. Jame turės būti aprašyti ir iliustruoti visi žymesni išlikę archeologijos, architektūros, dailės ir kiti kultūros paminklai, esantys ne muziejuose. Analogiškus "sąvadas" rengiasi leisti visos tarybinės respublikos. Pirmąkart lietuvių kalba planuojama išleisti didesnės apimties pasaulio atlasą, vadovą po Lietuvą turistams, enciklopedinį žinyną "Vilnius".

Lingvistinius žodynus ir toliau planuoja leisti "Mokslo" leidykla. Jos perspektyviniame plane, be tolesnių akademinio lietuvių kalbos žodyno tomų, yra daug lituanistinių (sisteminių, palyginimų, tarties, pavardžių, vietovardžių, įvairių tarmių) ir dvikalbių žodynų. Si leidykla numato išleisti ir tokius visuomenės labai laukiamus ir reikalingus leidinius, kaip naujos seniai išpirktų dabartinės lietuvių kalbos žodyno, rusų-lietuvių, anglų-lietuvių, vokiečių-lietuvių, prancūzų-lietuvių ir kitų dvikalbių žodynų laidos.

Vyriausiosios enciklopedijų redakcijos ir "Mokslo" leidyklos enciklopedijų ir žodynų leidimo perspektyvinius planus gražiai papildo kitų leidyklų planai. "Sviesa" žada išleisti daugiau kaip dešimt žodynų ir žinynų moksleiviams. "Vaga" toliau tęs lietuvių rašytojų bibliografinio žodyno leidimą, išleis panašius Lietuvos dailininkų ir muzikų žodynus. "Minties" leidykla ketina išleisti ateizmo, etikos, filosofijos žodynus.

G. R.

Daugiau kaip 500 berniukų ir jaunuolių dainos mylėtojų yra sutelkęs nusipelnęs Lietuvos kolektyvas — Vilniaus mokytojų namų "Ąžuoliuko" choras. Jaunųjų dainininkų koncertai susilaukė pasisekimo ir daugelyje Tarybų Sąjungos miestų, ir Europos socialistinėse šalyse.

Nuotraukoje: "Ąžuoliukas" koncertuoja Vilniaus filharmonijoje.

V. Gulevičiaus nuotrauka

Vilnis, 1983 liepos 21 d.

Aukštosios mokyklos biblioteka

Pasaulinio pripažinimo susilaukė Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto mokslininkų darbai vibrotechnikos, ultragarso ir kitose srityse. Užsienyje domimasi šioje aukštojoje mokykloje vykstančiomis mokslinėmis ir techninėmis konferencijomis, simpoziumais. Todėl į penkiolikos šalių bibliotekas siunčiami mokyklos darbų "Ultragarso", "Vibrotechnikos", "Chemijos ir cheminės technologijos" ir kitų serijų leidiniai, instituto mokslininkų monografijos, konferencijų, pasitarimų, simpoziumų medžiaga. Štai neseniai kelios dešimtys knygų iškeliauvo į Jungtinių Amerikos Valstijų Kongreso biblioteką.

Mainais už šiuos leidinius JAV, Anglijoje, Vokietijos Federatyvinėje Respublikoje, Čekoslovakijoje, Lenkijoje ir kitose šalyse išleistos knygos papildė instituto bibliotekos fondus, įgalina dėstytojus ir studentus operatyviai susipažinti su užsienio mokslo ir technikos naujienomis.

Dabar Antano Sniečkaus politechnikos instituto biblioteka — viena didžiausių Lietuvoje. Jos fonduose yra daugiau kaip du milijonai knygų lietuvių, rusų, anglų, vokiečių ir kitomis kalbomis.

O pradėta buvo nuo kuklaus ryšulio — kelių dešimčių knygų. Jas, prieš 60 metų įsteigta Kauno universiteto bibliotekai, padovanojo jos kūrimo entuziastai. Buržuazijos

valdymo metais fondai augo lėtai, juos papildydavo už menkas ir nereguliariai skiriamas lėšas įsigytos arba padovanotos knygos. Mainų fondo praktiškai nebuvo — universiteto biblioteka kitoms nedaug ką galėjo pasiūlyti. Hitlerinės okupacijos metais daug leidinių ir rankraščių buvo sunaikinta, išgrobstyta.

Nuo 1950 metų, kai biblioteką perėmė Politechnikos institutas, jos fondai ėmė sparčiai didėti. Knygoms įsigyti dabar skiriamos didelės lėšos, privalomus egzempliorius jai siunčia ne tik respublikos, bet ir sąjunginės leidyklos. Sukomplektuota tikrai turtinga, aukštosios mokyklos profilį atitinkanti, biblioteka. Joje dabar dirba beveik šimtas bibliotekininkų. Greita veteranų — J. Jankausko, L. Žygelytės, H. Butkevičiūtės ir kitų darbuojasi jaunesnės kartos, tarybines aukštąsias mokyklas baigę bibliotekininkai — V. Baubienė, K. Sumauskaitė, A. Ulevičienė, kiti šio darbo entuziastai.

Jie rūpinasi ne tik knygų išdavimu. Čia rengiamos parodos, skaitytojų konferencijos, susitikimai su žymiais mokslininkais, rašytojais, dailininkais, kompozitoriais, artistais.

Bibliotekos skaitytojų sąrašė — beveik 50 tūkstančių pavardžių, jiems per metus išduodama iki pusantro milijono knygų.

Z. Mikalauskas

Vilniaus M. K. Ciurlionio vidurinės meno mokyklos choreografijos skyrius dideliu koncertu pažymėjo savo veiklos tris-dešimtmetį.

Nuotraukoje: Jubiliejinio koncerto fragmentas.

V. Gulevičiaus nuotrauka

DAILININKŲ PARODOS LIAUDŽIAI

Respublikinės skulptūros ir dekoratyvinės plastikos parodos atidarymu Vilniaus dailės parodų rūmuose prasidėjo tradicinis renginys — dailės dienos.

Parodoje 85 autoriai pateikė daugiau kaip 300 kūrinių. Eksponuojamos taip pat nuotraukos ir skaidrės, pristatančios monumentaliosios skulptūros kūrinius, jau puošiančius mūsų miestus, gyvenvietes.

Pažymėtina, kad ekspozicijoje — įvairiausio amžiaus, įvairiausių braižų skulptorių kūriniai, sukurti per keletą metų. Daugeliui jų atsirasti dingstį davė Lietuvos TSR kultūros ministerijos ir Dailininkų sąjungos surengtos išvykos į pramonės įmones, kolūkius, kitas respublikas.

Dailės dienomis, jų renginiais rūpinasi daugelis dailės įstaigų — Dailininkų sąjunga, Dailės fondas, Dailės institutas, muziejai. Atvirų durų dienos muziejuose, dailininkų dirbtuvėse, "Dailės" kombineate supažindins jaunuosius menininkus

ir plačiąją visuomenę su kūrybinio darbu.

Kaip buvo pažymėta spaudos konferencijoje, jau pajėgus dailės židiniai susikūrė Alytuje. Druskininkuose, Telšiuose, Panevėžyje, Kapsuke. Čia numatyta daug parodų, susitikimų. Į Naująją Akmenę porai savaičių atvyko grupė tapytojų. Jie bendraus su piešimo mokytojais, vaizdinės agitacijos specialistais, moksleiviais. Mėnesio pabaigoje bus surengta šios grupės ataskaitinė kūrybos paroda.

Dailės meno propagavimui daug renginių numatyta sostinėje, Kaune, Ukmergės rajone, Klaipėdoje, Siauliuose.

Tradicinis dailės dienų adresas — Panevėžys. Čia rengiama kraštiečių ir šio miesto dailininkų parodos, vaikų piešimo ant asfalto šventė.

Renginio pabaigoje numatoma taip pat tradicinė dailės kūrinių mugė Vilniuje, Kutuzovo aikštėje.

Petras Sabulis
5

BROLIAI NASVYČIAI PUOŠIA VILNIŲ

Nuotraukoje: Broliai Vytautas ir Algimantas Nasvyčiai.

Per 30 kūrybinio darbo metų Lietuvos TSR liaudies architektai broliai Algimantas ir Vytautas Nasvyčiai paliko ženklų pėdsaką Vilniaus architektūroje. Pirmasis darbas, atnešęs savo laiku jauniems specialistams pripažinimą, buvo "Neringos" kavinė, viena jautiausių ir populiariausių mieste. Vėliau jie suprojektavo Vilniaus centrinį paštą, Valstybinį Akademinių dramų teatrą. Ryškus architektūrinis akcentas yra Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo rūmai, pastatyti pagal brolių Nasvyčių vadovaujamos grupės projektą.

Drauge su Lenino premijos laureatais architektais Vytautu Brėdikiu ir Vytautu Čekanausku broliai laimėjo sąjunginį konkursą "Vilniaus centro rekonstrukcija ir plėtimas". Pagal Algimanto Nasvyčio projektą dešinėje Nėries pakrantėje pastatytas gyventojų buitinio aptarnavimo kompleksas, pažymėtas TSRS Ministrų Tarybos premija. Greta išaugo brolių suprojektuotas "Lietuvos" viešbutis. Šis ištaigingas 23 aukštų viešbutis — vienas didžiausių Pabaltijyje.

— Tai pats sudėtingiausias iš visų mūsų projektuotų pastatų, — sako projekto autorius Algimantas Nasvytis. — Tai yra ir didžiausio tūrio visuomeninis pastatas Lietu-

voje. Jis turi 138 tūkstančius kubinių metrų. Viešbutyje yra 327 numeriai, kurių dauguma yra dvie-

Nuotraukoje: "Lietuvos" viešbutis.

jų kambarių. Įrengta aukščiausios klasės suomiška pirtis, veikia paruoštos, europietiškos ir lietuviškos patiekalų restoranai. Užsieniečiai vietoje gali išsikeisti valiutas.

Naujame viešbutyje numatoma rengti tarptautines ir sąjungines konferencijas. Tam pasitarus kino ir konferencijų salė. Poilsui skirtas jaukus vidaus kiemelis su fontanais, skulptūromis.

LAZERIS TARNAUJA MELIORATORIAMS

Panevėžio rajono melioratoriai įsisavino naujus lazerinius nuolydžio reguliatorius. Šiemet melioracijos statybos objektuose, panaudojant lazerinius nuolydžio reguliatorius, bus nutiesta 250 kilometrų drenazo sistemų. Šios naujos technikos panaudojimas sutaupys apie 90 tūkstančių rublių per metus.

DAINAVO VENGRIJOJE

Į turistinę koncertinę kelionę Vengrijon buvo išvykęs Lietuvos TSR Mokslų Akademijos liaudies mišrus choras. Vilniečiai koncertavo sostinėje Budapešte, antrame pagal dydį Vengrijos mieste Miškolce, Sombatnéjaus miesto B. Bartoko muzikos mokykloje. Apie choro pasirodymus nemažai rašė vietos spauda.

Kad vaikų vasara būtų saulėta

Netoli naujojo Lietuvos energetikų miesto — Elektrėnų, vešliame miške, prie ežero ryškėja originalios gyvenvietės silueta. Tai bus pirmasis Lietuvoje vaikų kurortas. Jau užbaigti miegamieji korpusai, statomos fizioterapinės gydyklos su mineralinio vandens voniomis, purvo kušetėmis, įvairiais gydymaisiais dušais, kitokiais kurortologiniais įrengimais. Bus čia ir sportinių žaidimų aikštynai, ir kitokių kurortinių pramogų kampeliai. Didžiausia vaikų kurorto vertybė — ežeras. Jis — vienintelis respublikoje, kuriame galima maudytis vos ne ištisus metus. Ežerą "apšildo" šiluminė elektrinė — vėsindama jo vandenimis savo įrengimus. Čia ir žuvis geriau veisiasi, ir vandens sportui pačios palankiausios sąlygos. Elektrėnų vaikų kurortiniame miestelyje iškilis taip pat vidurinė mokykla — silpnos sveikatos vaikai čia galės praleisti žiemos mėnesius, nenutraukdami mokslo.

Mažiesiems Tarybų šalies piliečiams — vaikams skiriamas ypatingas dėmesys, ypatinga globa. Vaikai turi augti sveiki, linksni ir laimingi. Jų sveikatai didelės reikšmės kaip tik ir turi pilnavertis vasaros poilsis, grūdinimasis.

Tarybų Lietuvoje dabar yra daugiau kaip pusantro tūkstančio vaikų vasaros stovyklų, kurių kiekvieną galima pavadinti miniatiūriniu žaliuoju kurortu. Prie upių, ežerų, prie jūros, pušynų apsuotos, stovi dailios sezoninės vilaitės su visu kompleksu poilsiui skirtų įrengimų. Į vienas stovyklas susirenka turizmo mėgėjai, į kitas — jauni fizikai, chemikai, dar kitur — veikia profilinės sportininkų stovyklos. Mažiesiems poilsiautojams vasaros atostogoms perleidžiami ir daugelio pramonės įmonių profilaktoriai su gera medicinine baze. Čia atostogauja silpnės sveikatos vai-

kai — turintys polinkį dažniau nei kiti sirgti. Yra ir specialiai vaikams pastatytų sanatorių vasaros stovyklų. Štai "Neries" stovykloje, įsikūrusioje Pabradės pušynuose, mažieji poilsiautojai praeina specialų gydymo kursą, užkertantį kelią kvėpavimo sistemos ligoms. Vaikai, turintys širdies ir kraujagyslių sistemos sutrikimų, siunčiami į prie pat Vilniaus esančią "Aido" stovyklą. Valkinukuose savo atostogas leidžia vaikai su kaulų ir sąnarių negalavimais. Nudoje — dažnai sergantys plaučių uždegimais, bronchitu.

Neseniai savo paslaugas vaikams pasiūlė Lietuvos profsąjungų kurortai. Štai Druskininkų "Nemuno" sanatorijoje gydomi vaikai, sergantys cukriniu diabetu, Birštone — virškinimo sistemos ligomis, Palangoje — neurozėmis. Kurortologijos mokslinio tyrimo laboratorijoje ruošiamos specialios vaikų sanatorinio gydymo metodikos, sudaromos sveikatingumo programos, apimančios fizioterapines procedūras, žaidimus, turizmą. Kelialapius į sanatorijas vaikui ir vienam iš tėvų profsąjungų komitetai skiria

visiškai nemokamai. Visų profilių vasaros stovyklose, galinčiose per vasarą priimti daugiau kaip 200,000 vaikų, nuo šių metų pusė kelialapių taip pat bus išduodama visiškai nemokamai. Pirmenybė čia suteikiama daugiavaikių, mažai apmokamų šeimų, vienišų motinų vaikams, našlaičiams. Beje, ir iki šiol už vaiko kelialapį vasaros poilsiui tekdavo mokėti tik dalį jo faktinės kainos — du trečdalius padengdavo profsąjungos ir ūkiniai organai. Nuo šių metų lėšos dar padidintos. Respublikos vaikų vasaros poilsiui valstybė kasmet skiria beveik po aštuonis milijonus rublių.

Vida Petrauskaitė

IVYKO ŽEMDIRBIU PARTINIŲ SEKRETORIŲ PASITARIMAS

Kauno politinio švietimo namuose įvyko Kauno zonos kolūkių ir tarybinių ūkių partinių organizacijų sekretorių pasitarimas, kuriame aptarti respublikos ūkių pirminių partinių organizacijų uždaviniai įgyvendinant TSKP XXVI suvažiavimo, TSKP CK 1982 m. gegužės ir lapkričio plenumų nutarimus. Jame taip pat dalyvavo partijos rajonų komitetų pirmieji sekretoriai, šių komitetų organizacinių ir žemės ūkio skyrių vedėjai, kitas partinis aktyvas.

Pasitarimą įžanginiu žodžiu pradėjo Lietuvos KP CK organizacinio partinio darbo skyriaus vedėjas V. Kardamavičius.

Partijos planuose centrinę vietą užima priemonės, susijusios su Maisto programos įgyvendinimu. Jas vykdydami, Tarybų Lietuvos žemdirbiai pasiekė neblogų rezultatų. Pernai iš kiekvieno hektaro prikulta 28 procentais daugiau grūdų negu 1981 metais. Įvykdyti pagrindinių augalininkystės produktų pardavimo valstybei planai. Cukrinių runkelių ir linų augintojai tapo sąjunginio socialistinio lenktyniavimo nugalėtojais. Tačiau norint sėkmingai įvykdyti penkmečio planus, pažymėta pasitarime, reikia žymiai padidinti visų žemės ūkio kultūrų bendruosius derlius, mėsos ir pieno gamybą. Lyginant

su 1982 metais vidutinę metinę mėsos gamybą per likusius šio penkmečio metus reikia padidinti maždaug 50, o pieno — 40 procentų.

Sprendžiant šiuos atsakingus uždavinius svarbus vaidmuo tenka metų pradžioje sukurtiems rajonų agropramoniniams susivienijimams, kurie iprivalo tobulinti ūkių ir juos aptarnaujančių organizacijų bei įmonių veiklą. Svarų žodį turi tarti ir kaimo partinės organizacijos, visi komunistai. Šiuo metu respublikos žemės ūkyje dirba daugiau kaip 40 tūkstančių partijos narių ir kandidatų į TSKP narius, iš jų apie 35 tūkstančius — kolūkiuose ir tarybiniuose ūkiuose. Jų pareiga — dar labiau padidinti pirminių partinių organizacijų kovingumą, komunistų avangardinį vaidmenį, jų iniciatyvą ir atsakomybę už padėtį kiekviename darbo bare, už kiekvieno kolektyvo veiklos galutinius rezultatus. Svarbus yra laikinų partinių ir partinių-komjaunimo grupių vaidmuo atsakingu laukų darbų laikotarpiu.

Pasitarime aptarti gyvulių sėkmingo žiemojimo užbaigimo, pasirodymo pavasario sėjai klausimai.

Didelę kalbą pasitarime pasake Lietuvos KP Centro Komiteto pirmasis sekretorius P. Griškevičius.

Vilnis, 1983 liepos 21 d.

Klaipėdoje atidarė "Smorgas Bord" valgyklą

Išradingumo Klaipėdos miesto prekybininkai nestokoja. Žuvies patiekalų restoranas "Žuvėdra", lietuviškų patiekalų valgykla "Sodžius", restoranas "Vėtrungė", o ir kitos miesto visuomeninio maitinimo įmonės išsikovojo bei tvirtai saugo gerą savos įmonės vardą. Visai neseniai restoranas "Vėtrungė" įsteigė dar vieną filialą — "Būrų užėigą".

Kažkada čia, Danės pakrantėje, Kurpių ir Kepėjų gatvelių sankryžoje, buvo druskos sandėlis. Ir pokario metais šio namo paskirtis buvo panaši — prekių sandėlis. Sumaniai suremontuotame pastate, paryškiant senosios architektūros puošmenas, ir įsteigta valgykla-kavinė "Būrų užėiga".

Pirmajame aukšte lankytoją kviečia būrų baras. Etnografiniais rūbais apsirengusios jaunos padavėjos siūlo pikantišką kėpsnį su pačių valgyklos darbuotojų kepta pikliuota duona, kmynų arba mėtų arbatos.

Antrajame aukšte šeimininkauja patys lankytojai. Čia švediško stalo principu įrengta lietuviškų patiekalų valgykla. Sumoka žmogus rūbininkui pusantro rublio ir pats renkasi, kas patinka, kiek patinka. Mišrainės, daržovės, kastinginiai su karštom bulvėm, sriubos, cepelinai, kugelis, pusynė arba pusmarškonė košė su spirgais, gira — toks privalomas valgių asortimentas kasdien laukia lankytojų. Asortimentas privalomas valgyklos darbuotojams, kad visa tai atėjęs žmogus rastų. Lankytojai

viską suvalgyti nėra būtina, jis gali rinktis pagal skonį, jei kas labai patiko — pakartoti.

Beje, kaip sakė "Būrų užėigos" vedėjas Eduardas Preiskeris, pirmosiomis dienomis vienas kitas lankytojas ir bandė suvalgyti po porciją visų iki vieno patiekalų. Pūtė žandus, rauda, prakaitavo... Berods, nė vienam tai nepasisekė... Antrą, trečią kartą čia atėjęs žmogus jau nebesistengia įveikti neįveikiamo, įside da tai, ką suvalgys.

Trečiajame "Būrų užėigos" aukšte — kavinė, kurioje sulčių, kavos ir kitko atneša padavėjas, o mėšą tiesiog ant stalo kepa pati lankytojai. Užtat čia niekas nesiskundžia, kad mėsyte per mažai arba per stipriai pakepinta.

Visos "Būrų užėigos" salės papuoštos miesto liaudies meistrų drožiniais. Maloniai lankytojus nu teikia švelnus muzikinis fonas — ty liai skambančios liaudies dainos.

— Trankiomis, rėksmingomis dainomis jau niekur nebandome lankytojų ausų būgnelių stiprumo. Atėjusiam žmogui reikia malonaus fono, o nė muzikinio triukšmo, — sako "Vėtrungės" restorano direktorius Kazimieras Sakalauskas. Jis sakė, kad rengdami, atidarydami "Būrų užėigą" visuomeninio maitinimo darbuotojai turėję vieną tikslą — kuo patogiau, greičiau ir kokybiškiau aptarnauti žmogų.

Kaip liudija pirmųjų savičių patirtis, prekybininkai savo tikslą pasiekė: Klaipėdos gyventojai ir svečiai mielai čia lankosi.

Zeferinas Jonutis

Mokslininkai talkina žemdirbiams

Tuojau už Kauno, pasukus Šakių kryptimi, ties mėlynojo Nemuno vingiu plyti Zapyškio kolūkio laukai. Pavasarį juose, kaip sakoma, ir akmuo kruta. Tik ką išbėrė mechanizatoriai žemėn grūdus, o jau pražydusios vyšnios ragina — laikas ir bulves sodinti. Jų laukai šiame ūkyje vieni didžiausių Kauno rajone — net pusantro šimto hektarų.

Prasidėjus bulviasodžiui, kasdieniniai svečiai Zapyškyje — Lietuvos žemdirbystės instituto Vokės filialo specialistai — žemės ūkio mokslų kandidatai Algimantas Bujauskas ir Uršulė Cepienė, kiti mokslininkai. Drauge su vietos agronomais, patyrusiais žemdirbiais jie stebi, kaip auga ir vystosi jų išvestos bulvių veislės. Mokslininkų žinios ir didelė artojų patirtis atneša gerus rezultatus. Trys naujos vidutinio vėlyvumo bulvių veislės Mėta, Vokė ir Vilnia jau antri metai duoda pastovius ir gausius — po 250 ir daugiau centnerių iš hektaro derlius, atsparios daugeliui ligų. Šių derlingų bulvių sėklos panoro išgyti taip pat Moldavijos, Ukrainos, kitų respublikų žemdirbiai.

— Naujų bulvių veislių kūrimas, — sako Žemdirbystės instituto direktorius A. Būdvytis, — tai tik viena iš daugelio mūsų selekcininkų darbo sričių. Instituto mokslininkų išvestų veislių javams dabar Lietuvoje skiriama apie ketvirtadalį bendro šių pasėlių ploto. Pastaraisiais metais plačiai paplito miežiai Gintariniai, žieminiai rugiai Lietuvos tretieji, žirniai Žalsviai ir Rainiai, vikiai Giedžiai, pašarinės

pupos Aušra. Selekcininkai savo darbų kraitį gerokai papildė taip pat 16 naujų pašarinių žolių veislių. Daugelis iš jų jau šiemet žaliuoja ūkių laukuose. Be to, atitinkamų žemdirbystės sričių specialistų rekomendacijos padėjo iš esmės patobulinti žemės dirbimo, augalų apsaugos, žaliųjų įveisimo ir naudojimo sistemas. Svarbiausi jų darbai įvertinti sąjunginėmis ir respublikinėmis premijomis.

Sėkmingai vystyti plačią augalų tyrimo programą Lietuvos žemės ūkio mokslininkams užtikrina geros darbo sąlygos. Be pagrindinės savo bazės Dotnuvoje, kur veikia pašarų kultūrų selekcijos centras, institutas turi du filialus: Vėžaičių netoli Klaipėdos ir Vokės prie Vilniaus. Jam taip pat priklauso bandymų stotys, kurios aprėpia visas savitėsnes respublikos dirvožemines-meteorologines zonas.

Institute ir jo padalinuose dirba keturi žemės ūkio mokslų daktarai ir beveik 200 mokslo kandidatų. Jo direktorius A. Būdvytis ir Vokės vilialo vadovas J. Lazauskas išrinkti Visasąjunginės V. Lenino žemės ūkio akademijos nariais-korespondentais.

Lietuvos selekcininkai, kuriems padeda gausus kitų sročių mokslininkų-genetikų, fiziologų, fitopatologų būrys, ūkių žemdirbiai, kruopščiai ir įvairiapusiškai ištyrę augalus, geriausioms jų atmainoms išrašo "kelialapius" į plačiuosius laukus, kad artojai ir permainingo Pabaltijo klimato sąlygomis galėtų turtinti žemės gėrybių aruodus.

Dainius Ručinskas

GARSĖJA GARGZDŲ "BULVĖS" CEPELINAI

Gargzdų lietuviškų patiekalų valgykla "Bulvė" nebylks imantriu interjeru. Kukli, bet švari, tvarkingai prižiūrima. Valgykla, kokių pamatysi ir kitų rajonų centruose. O štai patiekalų nė iš tolo nepalyginti. Kas pietauja "Bulvėje" pirmą sykį, dažnai pastebi, kad cepelinai kaip namuose virti. Panašiai atsiliepiama apie vėdarus, bulvių plokštainius, paplotėlius su troškintais kopūstais, kitus žemaitiškus valgius.

Patikęs patiekalas — pats maloniausias pagyrimas valgyklos darbuotojams. Gargzdų prekybininkai, pavadinę savo valgyklą ne koku nors abstrakčiu, o įpareigojančiu "Bulvės" vardu, žengė ryžtingą žingsnį. Tai pažadas lankytojams tvirtai, be išlygų laikytis nustatyto bulvinių patiekalų asortimento. Per septynerius valgyklos darbo metus nepasitaikė dienos be cepelinų. Užsukęs į "Bulvę" ryte ar vakare, jų rasi visada.

Vasarą šioje nedidelėje valgykloje kasdien apsilanko apie 1600 lankytojų, vien cepelinų suvalgoma apie du tūkstančius. Apyvartos planai kasmet didėja, bet kolektyvas juos sėkmingai įvykdo ir viršija. Papietauti į Gargzdus dažnai atvažiuoja kaimynai klaipe diečiai, kurortinio sezono įkarštyje "Bulvę" užplūsta poilsiautojai iš pajūrio.

būreliams ir vykdoma tik ten, kur tikslinga.

Zvejų būreliams nuoširdžiai saugu žuvis nerštavietėse, kad praradusių savisaugos instinktą žuvų negrobtų brakonieriai. Nuo bendrų pastangų priklauso ir rezultatai.

Jonas Vyšniauskas

Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos pirmininko pavaduotojas

Vilniaus "Neries" žemės ūkio mašinų gamybos susivienijimas pradėjo gaminti įrengimų kompleksus pašarų mišiniams ruošti. Šiemet įmonė pateiks kolūkiams ir tarybiniam ūkiams 500 tokių kompleksų. Jais gyvulininkystės fermose paruošiami pašarai iš siloso, šiaudų, šakniavaisių.

Nuotraukoje: Kontrolierė A. Kulieša ir meistras S. Tunkis tikrina naujus fermų mechanizavimo kompleksus. M. Baranausko nuotrauka

Žuvivaisos baruose

Zvejų mėgėjų pastaruju metu yra beveik 75 tūkstančiai. Bet tai žmonės, kurie stengiasi ne vien žuvis gaudyti. Nuo jų veiklos, išradingumo nemaža dalimi priklauso mūsų vandens telkinių turtai, jų žuvingumas.

Pernai į draugijos vandens telkinius buvo išleista 7,3 milijono lydekų, karpių, karošų, upėtakių bei kitų vertingų žuvų jauniklių. Tai 14 kartų daugiau negu 1975 metais ir du su puse karto daugiau negu 1981 m. Žuvivaisos darbus ateityje numatoma dar labiau išplėsti. Draugija šiuo metu turi Laukystos žuvų veislyną, kurio bendras tvenkinių plotas sudaro 115 ha, ir draugijos skyriuose 143 ha ploto 85 žuvivaisos tvenkinius. Bendras Laukystos ir Liudvinavo žuvivaisos įmonių pajėgumas — 8 Vilnis, 1983 liepos 21 d.

milijonai lydekų mailiaus.

Šiais metais pradedamas statyti Kaplių žuvų veislynas Kėdainių rajone. Jo tvenkinių bus 207 ha.

Mūsų žvejams mėgėjams priklauso 112 ežerų, kuriuose žuvis dūsta. Žvejai mėgėjai juos prižiūri, kad žuvis čia ir nepalankiomis žiemos būtų išsaugotos. Taipogi turime ežerų, kuriuose gyvenančios seliavos, lynai ir kitos žuvis net ir mėgėjiškais žūklės įrankiais meške-rijamos labai trumpai.

Draugija numato išplėsti šiuose vandens telkiniuose žūklę versliniais įrankiais. Šiemet planuojama gaudyti žuvis verslinės žūklės įrankiais Alytaus, Anykščių, Biržų, Ignalinos, Kapsuko, Rokiškio, Trakų, Ukmergės ir Varėnos skyrių ežeruose. Žinoma, veislinė žūklė turi būti suderinta su žvejų mėgėjų

Gediminas Pilaitis

NAUJA GYVULININKYSTĖS ĮMONĖ

Iškilmingai atidaryta Lekėčių tarpukinė gyvulininkystės įmonė. Ją pastatė "Kauno statybos" tresto 182-oji kilnojamoji mechanizuota kolona. Prie statybos prisidėjo visi Sakių rajono kolūkiai ir tarybiniai ūkiai.

Tarpukinės įmonės direktorius P. Gestautas pažymėjo, kad per metus čia bus išaužinta 27 tūkstančiai bekonų. Įmonėje visiškai mechanizuotas pašarų ruošimas ir jų išdalijimas.

Iš Ukmergės mokslinio komunizmo mokyklos

Ukmergės 1-osios vidurinės mokslinio komunizmo mokykloje mokosi 41 pedagogas; iš jų 31 turi aukštąjį išsilavinimą, 2 — nebaigtą aukštąjį ir 8 — specialųjį vidurinį, partiškumo atžvilgiu — 18 TSKP narių, 5 VLKJS nariai ir 18 nepar-tinių.

Mokslinio komunizmo mokyklai vadovauja vidurinės mokyklos direktorius Kazimieras Andziulis, 25 metus dirbęs propagandisto darbu, iš jų 15 metų vadovauja šios vidurinės mokyklos mokytojų politiniam švietimui. Savo kvalifikaciją jis tobulina savarankiškai bei dalyvaudamas respublikiniuose ir rajoniniuose propagandistų kursuose bei seminaruose. Jo patirtis apibendrinta ir paskleista rajono mastu. Propagandistas neretai ruošia ir skaito pranešimus seminaruose, savo patirtimi dalijasi rajono laikraštyje "Gimtoji žemė".

Šioje vidurinėje mokykloje, kaip ir kituose rajono kolektyvuose, politinio švietimo užsiėmimai rengiami pirmą ir trečią kiekvieno mėnesio trečiadienį. Jie vyksta visuomeniniame politinio švietimo kabinete, kuriame sukaupia ir toliau kaupiama politinė literatūra, vaizdinės mokymo priemonės, klausytojų paruošti pranešimai bei referatai mokslinio komunizmo mokykloje nagrinėjami klausimais, pvz., "V. Leninas, TSKP apie komunistinio auklėjimo principus", "Mokymo ir auklėjimo vienovės problema idėjiniame-teoriniame V. Lenino palikime", "Marksistinės-lenininės pasaulėžiūros esmė, pagrindiniai bruožai ir turinys", "Mokslas pagrindų žinios — marksistinės-lenininės pasaulėžiūros formavimo pagrindas", "Lenininiu keliu", "Komunizmo kūrimo ir taikos planas" (pastarieji du pranešimai liečia TSKP CK 1982 m. lapkričio plenumo nutarimus ir kt. Sukaupia

medžiaga yra pakankamai išsami, susieta su tiesioginiu pedagogų kolektyvo darbu. Kabinete yra kino aparatūra, epidiaskopas, dia-projektorius, kitų techninių priemonių, kuriomis naudojama per užsiėmimus.

Politinio švietimo mokyklos darbas vyksta pagal mokslo metų pradžioje sudarytą tikslų ir išsamų planą. Čia nurodytos paskaitų ir seminarų temos, užsiėmimų datos, propagandistai, ruošiantys referatus pagrindine ir papildomomis temomis. Mokyklos vadovas K. Andziulis turi sukaupęs nemažą periodikos straipsnių, aiškinančių politinio švietimo metodiką, rekomenduojamos literatūros sąrašų, todėl pas jį dažnai ateina konsultuoti klausytojai, ruošiantys referatus. Propagandistas visada noriai jiems pataria, pamoko, nurodo lek-tūrą.

Mokymo programa vykdoma planingai. Štai š. m. kovo 16 d. buvo nagrinėjama tema "Marksistinės-lenininės pasaulėžiūros formavimas jaunosios kartos auklėjimo ir mokymo procese". Iš 41 sąrašė esančio klausytojų dalyvavo 40. Užsiėmimas vyko seminaro metodu. Nagrinėjamu klausimu kalbėjo daug klausytojų, kurie teorinius teiginius siejo su savo tiesioginiu darbu. Politinio švietimo mokyklos žurnalo įrašai rodo gerą klausytojų lankumą, aktyvumą — kiekviename seminare paprastai pasisako po 4-6 klausytojai.

Partinio mokymo sėkmė daug priklauso nuo materialinės bazės. Praėjusiais metais surengta apžiūra parodė, kad beveik visose rajono vidurinėse ir aštuonmetėse mokyklose yra įrengti visuomeniniai politinio švietimo kabinetai, kuriuose sukaupia daug vertingos medžiagos partiniam mokymui.

Vilhelmas Bieris

Lietuvos knygos bičiulių draugija šefuoja 110 prekybos ir žvejybos laivų įgulu. Draugijos nariai padėjo sukomplektuoti laivų bibliotekas, kurios jau turi daugiau kaip 40 tūkstančių knygų. Žiemos metu apsilonkę viename Klaipėdos prekybos laive, knygos bičiulių draugijos Kupiškio rajono skyriaus atstovai padovanojo įgulai visą bibliotekėlę, kurios pagrindą sudaro lietuvių rašytojų kūriniai.

Nuotraukoje: Kupiškėnai knygos bičiuliai svečiuose pas jūreivius.

B. Aleknavičiaus nuotrauka

APIE PAMINKLŲ APSAUGĄ

Sveicarijoje, Bazelio universite-te, įvyko pirmas tarptautinis architektūros paminklų apsaugos ir restauravimo kongresas, kurį surengė dvi organizacijos: ICOMOS (Tarptautinė paminklų apsaugos ir lanky-tinų vietų taryba) ir ICCROM (Tarptautinis kultūrinių vertybių konservavimo ir restauravimo Romos centras, priklausantis

UNESCO).

Kongrese dalyvavo penkių pasaulio kontinentų atstovai — 240 dalyvių iš 40 šalių.

Tarybų Sąjungai kongrese atstovavo ir pranešimą skaitė ICOMOS prezidento pavaduotojas, Lietuvos TSR kultūros ministro pavaduotojas Jonas Glemža.

Kaišiadorių hidroakumuliacinės elektrinės statyboje

Aštuoni galingi agregatai veiks Kaišiadorių hidroakumuliacinės elektrinės pagrindiniame pastate, kuris bus pradėtas statyti gerokai žemiau Kauno marių vandens lygio. Kad marių ir gruntiniai vandenys neužlietų daubos, iš kurios kasamas ir vežamas gruntas įrengiama sudėtinga vandens pažemini-mo sistema.

Beveik 4 kilometrų ilgio grėžinių žiedas jau juosia daubą. Atstumai tarp grėžinių — nuo 20 iki 40 metrų. Daugiau kaip 30 metrų gylyje kiekviename grėžinyje įleisti elektriniai siurbliai, kurie per valandą gali išpumpuoti po 40 kubinių metrų vandens.

Pagrindinė statybos aikštelę juos dar vienas siurblių žiedas. Jo ilgis bus 700-800 metrų. Pagal požeminių vandenų lygį siurbliai bus sumontuoti 7-20 metrų gylio grėžiniuose. Numatoma įrengti ir trečią

giluminių siurblių žiedą.

Šią vandens pažeminimo sistemą stato "Hidrospectrojaus" valdybos Lietuvos baro statybininkai, vadovaujami Michailo Džurajevo.

Sio baro statybininkai taip pat betonuoja poliūs, ant kurių guls aštuoni daugiau kaip 800 metrų ilgio 7,5 metro skersmens gelžbetoniniai vamzdžiai. Atkalnėje, kurioje nusities gigantiškas vamzdynas, dirba keturi "Hidrospectrojaus" grėžimo įrenginiai. Statybininkai jau išbetonavo 50 polių. Jei gruntas palankus, 25 metrų gylio ir 1 metro skersmens grėžinys padaromas per dieną, o jeigu pasitaiko riedulys, tai ir kelių dienų nepakanka.

Gręžti gruntą ir betonuoti vamzdyno atramas galima tik tada, kai išbetonuojamos specialios aikštelės. Jas betonuoja mechanizacijos valdybos darbininkai.

Reikšmingu kultūros ir pramonės centru Tarybų valdžios metais tapo Panevėžys. Čia daug statoma. Pastaraisiais metais mieste išaugo ištisi nauji gyvenamieji kvartalai.

Nuotraukoje: Naujasis Panevėžys.

A. Dilio nuotrauka

Tarp respublikos didžiausių

Dabar Lietuvoje priskaičiuojama daugiau kaip du tūkstančiai bibliotekų. Jos vadinamos masinėmis — nes veikia tiek mieste, tiek kaime, prieinamos ir pritaikytos bet kokio amžiaus, profesijos, polinkių žmonėms.

Iš tų dviejų tūkstančių knygų saugyklų išsiskiria kelios, savo spaudinių turtus skaičiuojančios milijonais — tai nacionalinė biblioteka Vilniuje, Mokslų akademijos ir Vilniaus universiteto bibliotekos, Kaune tokia "milžinė" būtų Antano Sniečkaus politechnikos instituto biblioteka.

Šios bibliotekos lopšys buvo pirmoji Kauno aukštoji mokykla — Lietuvos universitetas. Biblioteka įsteigta prieš 60 metų — 1923 m. sausio 1 d., tik keliais mėnesiais vėliau už patį universitetą. Universitetas, o kartu ir jo biblioteka, buvo svarbiausias kultūros ir mokslo židiny Lietuvoje. Bibliotekos skaitytojai buvo žymūs rašytojai Maironis, Vaižgantas, V. Krėvė-Mickevičius, V. Mykolaitis-Putinas, P. Cvirka, S. Nėris, A. Venclova, mokslininkai P. Jodelė, V. Mošinskis, K. Vasiliauskas, J. Simkus, P. Mažylis ir kt.

Bibliotekos fondai buržuaziniu laikotarpiu kaupėsi lėtai. Jų komplektavimo šaltiniai buvo mainai ir nereguliarios menkos lėšos. Trūko mokslo knygų, vadovėlių. Tuomet universiteto studentai nebuvo ap-rūpinami vadovėliais. Teturėta viena 100 vietų skaitykla, o studen-

tų—3000.

1940 m. prasidėjusį kultūrinį pakilimą buvo sužlugdęs karas. 1943 m. kovo 17 d. visos aukštosios Lietuvos mokyklos uždarytos. Karo negandus patyrė ne tik žmonės, bet ir knygos — daug žuvo ir Kauno universiteto bibliotekos tur-tų.

1950 m. pabaigoje Kauno valstybinis universitetas perorganizuojamas į du institutus — Politechnikos ir Medicinos. Politechnikos institutui kartu su inžinerinių universiteto fakultetų rūmais bei įrengimais atiteko ir biblioteka.

Po instituto susiformavimo prie fakultetų suorganizuotos bibliotekos su atskirais fondais ir skaityk-lomis.

Antano Sniečkaus politechnikos instituto biblioteka dabar — miesto aukštųjų mokyklų metodikos centras, viena didžiausių mokslinių bibliotekų respublikoje. Jos fondai kasmet pasipildo 90 tūkst. leidinių (sausio 1 d. juos sudarė per 2,5 milijono spaudinių). Šiais metais vien periodinių leidinių užprenumeruota 1600 pavadinimų. Literatūros fondai komplektuojami sistemingai, dalis jos įsigyjama mainais. Keičiamasi literatūra su 64 TSRS bibliotekomis, tarptautiniai knygų mainai vyksta su 50 užsienio šalių bibliotekų.

G. R.

— Tiesa—kaip moteris: nuoga gražiausia.

Vilnis, 1983 liepos 21 d.

Svečiai T. Lietuvoje

— Į Vilnių buvo atvykusi pagal partinių ryšių planą Tarybų Sąjungoje viešinti Vietnamo komunistų partijos partinių darbuotojų grupė, vadovaujama Vietnamo komunistų partijos Centro Komiteto užsienio ryšių skyriaus protokolinio sektoriaus vedėjo Nguen Van Pongo. Svečius iš Vietnamo priėmė Lietuvos KP Centro Komiteto sekretorius L. Šepetys. Svečiai taip pat susitiko su atsakingais Lietuvos TSR Ministrų Tarybos reikalų valdybos darbuotojais, apžiūrėjo Vilniaus miesto įžymybes, lankėsi respublikos Liaudies ūkio pasiekimų parodoje.

— Vilniuje viešėjo Maltos-Tarybų Sąjungos draugystės ir kultūrinių ryšių draugijos narių grupė, vadovaujama draugijos prezidento Antonio Kasaro ir generalinio sekretoriaus Remizo Sako. Svečiai iš Maltos susitiko su Lietuvos draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugijos vadovais. Pokalbio metu svečiai šiltai prisiminė Maltoje vykusias TSRS dienas, kuriose dalyvavo Tarybų Lietuvos pasiuntiniai. Buvo aptartos tolesnio bendradarbiavimo perspektyvos.

— Į respubliką buvo atvykę kai kurių Lotynų Amerikos šalių komunistų ir darbininkų partijų aktyvistų grupė. Svečius priėmė Lietuvos KP Centro Komiteto antrasis sekretorius N. Dybenka. Pokalbyje dalyvavo ir KP CK užsienio ryšių skyriaus vedėjas pavaduotojas M. Sadovskis. Per savaitės viešnagę Lotynų Amerikos komunistai susipažino su partinių organizacijų ir vietinių Liaudies deputatų tarybų darbu, lankėsi respublikos pramonės ir žemės ūkio pramonėse.

As I See It

NELLIE DE SCHAAP

Many well meaning and sincere Chicagoans of Polish extraction are sending food and clothing packages to Poland for their "starving" and "ill clad" relatives. Is not their sympathy, however, misplaced?

Poland has no foreclosures or evictions, as rents are gauged on the amount the occupant can pay. Only a reasonable fraction of the salary is required. There are no steady and frightening gas and electric rate increases. Education — elementary, high school and college — is free. There are no excessive Blue Cross — Blue Shield insurances to pay. All hospital — doctor — medical needs are free. There are jobs for all those WILLING to work. The long queues one sees are not soup lines, or individuals waiting for government surplus food. They are workers shopping after work for items to be PURCHASED. They have the money.

CARE PACKAGES FOR AMERICA?

It seems that assistance is much more needed in America — with the millions and millions of unemployed, homeless, those lacking any type of medical insurance.

It is here, that critically ill individuals lie in bed because of the inability to pay the exorbitant doctor or hospital bills.

It is here, in the wealthiest country in the world, that jobless lie in cardboard boxes under bridges, in rat-infested alleys, on stairways in condemned buildings during the cold winter months.

It is here, that millions have lost
Vilnis, 1983 liepos 21 d.

their homes or farms because of foreclosures through no fault of their own — and many are forced to wander like nomads, with their belongings and families, the length and breadth of the countryside looking for a home, or some sort of employment.

It is America which has the highest number of physically abused, maimed or killed infants and children. This tragedy cannot be attributed solely to the economic situation, as some of the most impoverished nations of Europe and Asia report no child abuse. All malnourishment cases are the result of famine, droughts, floods or wars—NOT NEGLECT.

POOREST PARISH RECEIVES AID

Cardinal Joseph L. Bernardin recently dedicated the work of 18 Missionaries of Charity Sisters, sent from India by Mother Teresa, the Calcutta-based Nobel Peace Prize winner.

They have established a mission at 115 N. Oakley Avenue, Chicago to provide a shelter for battered women and children. In addition, they visit families at the Henry Horner housing project — patients in Cook County Hospital, run a shelter for the homeless, operate a soup kitchen and will conduct math and reading tutoring programs this summer.

For three years, Rev. Stephen Mangan, pastor of St. Malachy Church, 2248 West Washington, has pleaded for a mission for the "poorest parish in Chicago." Finally, his pleas were heeded.

However, the chapel is so tiny that nuns can only kneel five abreast. An old gymnasium is now a shelter for the homeless. A former game room is now the chapel, and what was once the garage is now the nuns' home.

Nineteen beds, next to a spotless kitchen, and counter filled with toys await those in need. Originally, only four nuns were to run the mission, but they were joined by 14 more who are completing their training. The sisters are from India and Latin America.

In welcoming the nuns to Chicago, Cardinal Joseph Bernardin blessed the shelter, saying, "Peace to this house and all who enter here". The battered women and children are fortunate that the people of far away India are more understanding of their needs than our own government!

TRUDEAU CONDEMNS REAGAN POLICY

Prime Minister Pierre Trudeau, of Canada, denounced the U. S. government's policy toward the Soviet Union, and voiced serious concern over President Reagan's anti-Soviet course.

He pointed out that the Soviet Union is a great power, and deserves to be treated as such by the representatives of the U. S. Administration, because thinking in terms of "exerting pressure on the Soviet Union" is not realistic.

He deplored Reagan's insulting statements to the Soviet Union, which cannot promote a constructive dialogue between the two countries. He also disagreed with Washington's intention of achieving military superiority over the Soviet Union, and emphasized that most West European governments agree with Canada—not Reagan.

He characterizes the White House opinion about winning a nuclear war as "pretty absurd" and says the Canadian public regards the U. S. policy so hostile and warlike against the Soviet Union that Reagan cannot be trusted. CANADA WANTS TO AVOID A NUCLEAR WAR.

ABRAHAM LINCOLN AND LABOR

In President Abraham Lincoln's First Annual Message to Congress in 1861, he stated:

"Labor is prior to, and independent of capital. CAPITAL IS ONLY THE FRUIT OF LABOR, and could never have existed if labor had not first existed. Labor is superior to capital, and DESERVES MUCH THE HIGHER CONSIDERATION"—My emphasis—nds.

Thus began the editorial in the Ukrainian News—85 E. 4th St., New York, N. Y. 10003, and continues: (Excerpted.)

"Reagan's policy on the other hand is a regime of the super-rich, by the super-rich, and for the super-rich. In our country, the government puts Big Business profits first, and the peoples' interests last . . . There are 30 million Americans, who are totally, or partially, jobless. . . who have lost their health insurance.

"There are four million homeless Americans, and one out of five children go to bed hungry and cold.

"As Reaganomics continues, we have more shutdown factories and ghost towns, more taxes, more higher prices, more illiteracy, more pollution, more personal and family tragedies, and more corruption by the rich."

The jobless — the deprived are becoming more militant — more vocal. Almost daily, demonstrations by the jobless in various parts of the country are taking place. They are demanding an end to the budget cuts in the most essential, and life-preserving, agencies. They are demanding an end to the over-bloated military spending —which props up the most repressive dictatorships in the world at the expense of the American people.

All military aid to El Salvador, Guatemala, Chile, Honduras, Argentina, etc., is used against its own people, who have been deprived of the most basic human rights for centuries; unable to endure the horrible situations any longer, they are determined to die on their feet like men — not on their knees like slaves.

WILL OF PEOPLE IGNORED

Despite the protests, the demonstrations by millions of Americans throughout the nation against involvement in Central America, the ADMINISTRATION IS DETERMINED TO COMMIT AMERICAN TROOPS TO AID THE BLOODY DICTATOR IN EL SALVADOR!

They have learned nothing from their costly and tragic wars in Korea and Vietnam. The veterans' hospitals, still bear grim reminders of the terrible cost to our youth. Mental hospitals, under-staffed and under-budgeted, warehouse young men deprived of a chance for a normal life, just in the bloom of life.

Already 100 U. S. Green Berets arrived in Honduras to staff a U. S. — built base, to be used in

training the mercenary Salvadoran military units. Retiring U. S. Army Chief of Staff Gen. Edward C. Meyer, announced on June 9, that the staff is studying plans for constructing SIX AIRFIELDS in Honduras, to help the Honduran military cut supply routes from Nicaragua to El Salvador. Additional U. S. manufactured C-130 transport planes will also be provided the Honduran air force.

The Salvadoran army, in conjunction with U. S. military advisers, has conceived a Vietnam style "rural pacification" plan in two provinces of "increasing guerrilla activity" which they hope to "clean up" in three months.

The "cleaning up" or "mopping up" operations in Vietnam are still fresh in the minds of millions throughout the world. They were condemned by all civilized nations because of their barbarism. It is the "scorched earth" policy of the Dark Ages. The homes of the peasants are set afire and bulldozed, many times with the hapless, trapped people inside them. The fields of produce are set afire, or sprayed with poisonous chemicals — All stock — even fowl — are killed. The trees are sprayed with deadly chemicals, so that no shelter remains for the "guerrillas" the true patriots of the land. The natives, women, children, infants, the feeble — are rounded up and herded into barbed wire enclaves called "hamlets." Here, they are under the constant threat and surveillance of armed gangster thugs.

All this might is concentrated against two tiny nations by the most powerful nation in the world — ours. Why? Because they seek to free themselves from a nightmarish existence — because they desire FREEDOM—INDEPENDENCE.

And President Reagan threatens ANY NATION that would come to the aid of these beleaguered peoples. He would impose, an embargo on all aid, as was practised against Loyalist Spain. They are to become "sitting ducks" for their oppressors.

CALL FOR STATE OF EMERGENCY

On June 23rd, an interracial group of delegates from religious, labor and human rights groups, demonstrated outside the State Building at 160 No. La Salle, Chicago, against cuts in the General Assistance program.

Rev. M. E. Sardon, of Crusaders of Justice, pointed out that 139,000 people in the cities will face starvation if general assistance is discontinued. Another 25,000 are homeless. Schools face closure.

A member of the South East Welfare Concerned Recipients predicted bloodshed if the cuts went through. At present, welfare recipients are only allotted \$144, which according to Clarence Propet is "digging in the bottom of the barrel."

Gov. Thompson projected massive cuts in the general assistance and unemployment compensation program if his \$1.6 billion tax hike was not passed.

Scott Marshall, of Jobs or Income Now, said the state was in a "crisis situation" and called on the Governor to declare a state of emergency to make Illinois eligible for federal assistance.

Mirė ir palaidotas Antanas Černauskas- Cherman

Cikagiečiai, ypatingai Ex Mainie-rių klubo nariai, gerai pažino Anta-ną ir Betty Cherman-Cernauskus, kurie ėjo minėti klubo valdyboje atsakingas pareigas. Taipgi juos matėme įvairiose sueigose. Prieš keletą metų jie išsikėlė gyventi į Sun City West, Arizoną, ir įsigijo puikius namus. Gaila, kad neilgai galėjo džiaugtis naujojoje kolonijoje. Betty net kelis kartus buvo ištikęs "stroke", bet šiek tiek sutvirtėjo, o Antanas buvo ištiktas širdies smūgio, ir birželio 11 d. sustojo plakusi jo jautrioji širdis. Velionis buvo vos 83 m. a.

Velionio palaikai buvo atvežti į Cicero, Ill., ir pašarvoti Vance koplyčioje. Birželio 16 dieną buvo nuvežti į Resurrection kapines ir padėti mausoleum.

Laidotuvės buvo neskaitytos. Po laidotuvių daugelis apgailesta-vo, kad nežinojo ir negalėjo daly-vausti laidotuvėse.

Reiškiamo gilią užuojautą velio-nio žmonai, netekus mylimo vyro.

John Feiza

ŠEŠI METAI BE IGNO URMANO

Cikagiečiai, ypač buvę Roselando kolonijos gyventojai ir tenykščių pažangių organizacijų nariai, dažnai prisimena Igną Urmaną, kuris buvo vienas iš veikliausių tos kolo-nijos veikėjų ir organizatorių. Jo netekę, dabar jaučia neribotą nuo-stolį pažangos labui. Bet faktas lieka faktu, kad Ignas daugiau pas mus negrįš ir mes tik mintyse galime sielotis, kad netekome vieno veikliausio nario pažangiam judė-jime, Igno Urmano asmenyje. Vie-nas kas liko, tai suremti pečius ir tęsti jo nebaigtą darbą, kad įgy-vendinus tai, ko jis taip troško ir tiek daug gražaus darbo įdėjo.

Lai bus Ignas gyvu pavyzdžiu mums, kaip turime dirbti ir įtrauk-ti jaunąją kartą į veikimą, ypatingai kovai prieš tuos, kurie rengiasi prie branduolinio karo, kuriam išsi-vysčius, gali būti sunaikinta visa žmonija ir kultūriniai laimėjimai, kurių atsiekta per šimtmečius.

Taip, Igno jau nėra. Jo jautrioji širdis sustojo veikusi 1977 m. liepos 26 d., bet jo įnašas į darbo žmonių kovų sandėlį neišdils iš

mūsų minčių. Tiesa, jo mylima žmona Julija gražiai reiškiasi veiki-me. Taipgi nenutolo ir jų atžalynas nuo pažangios veiklos, nors visi pasiekė aukštuosius mokslus ir dirba žmonijos labui. Jie supranta, kokį pavojų gali atnešti pasauliui keli aklai protaujantieji karo troš-kėjai.

Ignas savo gyvenimą skyrė darbo žmonių labui ir tuo būdu užsitarna-vo gilios pagarbos. O jo kilnus atminimas nebus neužmirštas vi-siems laikams.

Vilnietė

Walteris Murelis negaluoja

Cikagiečiams yra plačiai žinomas Walteris Murelis, savo laiku jis ir jo tėvai aktyviai reikšėsi Roselando "Aido" choro saviveikloje. Prieš keliolika metų jis su savo žmona Daratėle, chorų mokytoja, persikė-lė gyventi į Philadelphiją. Anksčiau

atvykdavo į Čikagą aplankyti savo draugų bei pažįstamų, pastaraisiais metais pradėjo atvykti vis rečiau. Ir kiek tenka sužinoti iš spaudos, sunkiai sunegalavo, nuo šių metų sausio mėnesio jis faktinis ligonis. Gydėsi ligoninėje ir buvo nuvežtas netgi į slaugymo namus.

Anądien iš Philadelphijos telefo-nu paskambino jo žmona Daratėlė, kad birželio 29 dieną iš slaugymo namų Walterį parsivežė namo, ne-žiūrint kad reikalingas stropios priežiūros. Sako, be lazdos pagal-bos negali pavaikšėti, taip sulie-sėjo, kad atrodo lyg koks senukas.

Walteriui nelaimė prasidėjo sau-sio mėnesį, kai krisdamas ant ledo nusilaužė stuburkaulį. Teko pergy-venti sunki operacija — chirurgai turėjo sužeistą kaulą suremontuoti plastikiniu kaulu.

Gaila buvusio šaunaus saviveikli-ninko, gilių pažangių įsitikinimų. Gaila ir jo žmonos Daratėlės, turin-čius daug rūpesčio su ligoniu, kuriam suvirtėti beveik nebėra vilčių. X.

MIAMI BEACH, FLA.

Blanche Novick

mirė

1977 m. liepos 3 d.

Su didžiausia širdgėla ir brangiausiai prisiminimais, liūdime netekę mūsų taip mylimos mamytės. Mes jos niekad nepamiršime.

Giliai liūdinčios dukros:
ALENA ir ALDONA ir šeimos

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Ignas Urmonas

Ilgesiu ir liūdesiu per-pildyti šeši metai praslin-ko nuo to skaudaus įvy-kio, kuomet 1977 m. lie-pos 26 dieną sustojo pla-kusi mylimo vyro, tėvo, uošvio ir senelio jautrioji širdis.

Mes prisimename Jį kaipo gilaus supratimo ir dideli rūpestingumo as-menybę. Laikas neišdil-dys mūsų mintyse ir šir-dyse Jo kilnaus atminimo ir Jo nurodymų, kaip turime gyventi, kad bū-tume naudingi ne tik sau, bet visai darbo klasei.

Tie didingi nurodymai giliai įsisamonino mūsų mintyse ir širdyse ir jie pasiliks visiems laikams.

Liūdinti žmona JULIJA URMONIENĖ
duktė VIRGINIA WROBEL
žentas WALTER WROBEL
anukai: DAWN, WALTER, BRUCE,
SANDRA

MIRTIES SUKAKTIS

Mūsų mylima motina MARJONA ZLATKIENĖ mirė 1967 m. liepos 26 d. Palaidota Lietuvos Tautinėse kapi-nėse, prie savo vyro Juozapo Zlat-kaus.

Tai skaudžiausias ir liūdniausias įvy-kis mūsų gyvenime. Draugus ir bičiū-lius gyvendamas gali įsigyti, bet visame pasaulyje jau nerosite kitos Motinos.

Gili ir tikra meilė Mamytei pasiliks mūsų širdyse visiems laikams.

Sūnus ZIGMONTAS BALTUSIS
ir marti VIVIAN

SUN CITY, ARIZ.

MIRUS

Anthony Cherman

Reiškiamo širdingą užuojautą jo žmonai Betty Cherman, jos šeimai, artimiesiems giminėms ir draugams. Žinokite, kad ir mes liūdime kartu.

Anthony Litvin	Marcella Wassel
J. ir M. Marazai	Edward Jordan
Tony Gurski	Frances Jordan
A. Vaitkus	Helen Pajūnas
F. Vaitkus	Antanina Butkis
J. Sosevich	Valeria Samuolis
Charles Sisevich	John Feiza
Nellie De Schaaf	J. ir A. Copin
Louis De Schaaf	Martha Plauska

John Pateckas

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Jono Sankaus

Nežiūriunt, kad jau suėjo 18 metų nuo to skaudaus įvykio mūsų šeimoje, kuomet negailėstinga mirtis išplėšė iš mūsų tarpo 1965 m. liepos 7 d. mylimą vyrą, tėvą, uošvį ir senelį Joną Sankų, bet Jo kilnus atminimas tebėra gyvas mūsų mintyse ir širdyse.

Jo pavyzdingas gyvenimas ir kilnūs nurodymai, kaip turime gyventi ir būti naudingiems ne tik sau, bet ir visai žmonijai, o ypatingai darbo klasei, pasiliko mūsų mintyse neužmirštami. Mes juos aukštai vertiname, gerbiame ir puoselėjame.

Mūsų mylimojo kilnus atminimas pasiliks neužmirštas iki mūsų krūtinėse širdys plaks.

Liūdinti žmona EVA SANKUS
duktė ISABELLE MATTAS
sūnus VYTAUTAS-JONAS
marti JULIJA
anukė JOYS ir jos vyras
LARRY DARROU